

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések: esődület a' nemzeti Muzem régiség-, pénz- 's kincsei hivatalaira; váltóüggyévi vizsgálatok; A' Kriván csucsán emlékkállítás Fridrik Aug. szász király ott volta örökítésére, Buda fővárosi rendőrségi utasítás; a' magyar gazdasági egyesület m. Naptár megjelent; a' honoratorok szavazási ügye; *Veszpremmegye:* szolgabírák és esküttek szaporítása, ujonczozási viszályok; 's a' t.; *Somogy megye:* katonai gyakorlatok iránti észrevétel, szolgabírák szaporítás ügye a' mezei rendőrség miatt, aralórész, 's a' t.; *Abaujmegye:* gazdasági egyesület ügye, a' zsidók iránti gyűlölet valahára már Kassán is szünni kezd, időjárat, 's a' t.; *Szabolcsmegye:* tisztújítás eredménye, 's a' t.; ipar- 's tőzsérügy; *Havasalföld:* brailai zavargás; 's a' t.) Spanyolország (cortes meghatalmazás új kölesönvétre; ismételt erőszakoskodás az angoloknak; 's a' t.) Anglia (O'Connell munkás mint valaha; tory készültek; parlamentnyitási határnap; lapvélemény Krisztina királyné ellenmondásáról; 's a' t.) Franciaország (a' toulousei elégtelenség komoly színt ölt; Ledru-Rollin vádállapotban; 's a' t.) miatti ingerültség 's a' t.) Görögország. (Maurokordatos nyilatkozása. Külföldi elegybir. Dunavizálás. —

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. Fels. marczibányi és puchói Marczibányi Lőrincz es. kir. kamarást 's Nyitra megyei volt-alispánt a' kir. Itélő-tábla ülnökévé, komori Bedekovich Kálmán m. kir. udv. kancellariái fogalmazó-gyakornokot pedig Horvát-Dalmátország és Slavónia Itélő-táblájához tiszteletbeli ülnökké méltóztatott legkegy. kinevezni.

Ö cs. kir. Főherczegsége, az ország Nádora, mint a' magyar nemzeti Muzem Pártfogója, a' fent említett intézetnél az Igazgatói és a' régiség, pénz, 's kincsek gyűjteménye Özöi eddig üresen állott hivataloknak, mellyekkel alkalmas fizetésen kívül szabad lakás és tűzifa is van egybekötve, betöltetésüket kegyelmesen elhatározni méltóztatott. Minőlfogva mind azok, kik e' hivatalok valamelyikét elnyerni ohajtanák, erkölcsiségük, tudományos műveltségük, és a' hazában divatozó nyelvekben szilárd járatosságuk felől megkívántató bizonyítványokkal ellátott folyamodásukat jövő 1842. febr. utolsó napjaig fent említett ö cs. kir. Főherczegségének benyújthatják. Al-Csúth 1841. aug. 6kán. (hivatalos tudósítás.)

A' nm. m. kir. udv. kamra az ó-gradiskai megürült só- és 30czad-szedői hivatalra B a b a Sándor pancsovai kir. sóár- és 30czad-szedőt, a' broodi kir. sóár- és 30czad-szedői hivatalra M a l l o s c h e g g Fülöp ugyanottani ellenőrt, ennek helyére S z e r e n k a y Antal pancsovai kir. só- és 30ad-ellenőrt, ennek helyére L u k i c h Döme moldovai 30czadost, ennek helyére pedig S t u c h l i k József homolitzai utlevélvizsgálót, a' temesvári kir. só- és 30ad-ellenőri megürült hivatalra R a d i c s e v i c h Tódor ugyanottani helyettesét, ennek helyére Földváry Sándor ugyanottani tisztirnokot, helyére pedig N a c h b a r János ugyanottani fizetéstelen gyakornokot alkalmazá. Továbbá keblebeli számvevő hivatalánál M i h á l o v i c s Antal számtisztnek számtanácsossá neveztetése és S c h l e g e l Antal számjegyző halála következtében B l a u v e r t h Gáspár számjegyzőt számtisztté, M o l t e r e r Antal és S z a r t o r y Rudolf járulnokokat számjegyzőkké, C z i e g l e r Aloiz és F o r t y László díjas gyakornokokat járulnokokká, és V ö r ö s József 's R ó z s a h e g y i István díjtalan gyakornokokat fizetésekké mozdítá elő. —

P e s t. A' tek. kir. váltótörvényszék köz tudomásra teszi, hogy a' váltóüggyévi vizsgálatok kezdete jövő törvényszünetre, jelesül pedig oct. közepére van határozva, miért is azok, kik váltóüggyévi vizsgálatot akarnak tenni, ez iránti folyamodásukat az ügyvédi hitlevél és erkölcsi jóviseletökrül megkívántató bizonyítvánnyal sept. 29től, (kirekesztöleg) f. é. oct. 14ig az itteni váltótörvényszéknél nyujtsák be.

Buda, aug. 11. Az itteni városkapitányi hivatal ma köv. hirdetést bocsátott közre: Miután az élelmi-szerek első kézből vétele a' t. cz. közönség érdekében áll, azért az e' részbeli akadályok elhárítására tudomásul adatik, hogy a' tőzséreknak, fozelékárosoknak, hajhászoknak 's egyéb árigérgetőknak az élelmisszerek megvétele vagy árúk iránti előleges egyezkedés héti vásárok alkalmakor sz. Györgytől sz. Mihályig 9 óra előtt, az esztendő egyéb részeiben pedig 10 óra előtt, mint szinte általában előtte-való estvén, ezennel megtiltatik. Ezen rendelet áthágója a' megvásárlott vagy alkudozott tárgy elvesztésével, ismétlési esetben pedig azon felül még hozzá mérsékelt pénzbürséggel is büntettetni fog. A' főlebbi személyek megvételi bizományaira, mivel ez különben is csak visszaéléseket szülne, nem leend semmi tekintet. E' czél annál bizonyosb elérése végett mindenki felszólítatik, hogy az észrevett kihágást az e' végre kirendelt vásárbiztosnak, vagy negyedmesternek, 's ha tán azok épen akkor jelen nem lennének, a' vásártérre kiharancsolt rendőrségnek, vagy pedig a' városkapitányi hivatalnak jelentse be. —

Liptóból írják, hogy azon emlék, mellyet Münster György hradeki és lykawai kir. erdőmester a' Kriván csucsán Fridrik August szász király ottvoltának megörökítésére állított, aug. 4kén számos, több szomszédból összetoldult nemesség részvevő jelenlétében, mozsárdörgés között ünnepiesen lepleztetett le. Az emlék öntött vas pyramis, csonkított tetefén a' szász korona nyugszik; a' pyramis négy oldalán a' következő, erősen megaranyozott, feliratok láthatók: 1) Éjszak felé: Fridrik August, a' szászoknak névvel és tettel dicső királya Krivánt megjárja aug. IV. M.DCCCXL. Kiséretében levén Hainz Fridrik, főörnagy és segédtsizt; Zipser Keresztély, tanár és tanító; Thuránszky Péter, fozszolgabíró; és Münster György, kir. erdőmester 's thiró, ki emlékkét mély tisztelete jelöl emelte. 2) keletféle:

Itt állt egy távol népnek szabadelmű királya,

'S a' föld szépségén lelke gyönyörbe merült.

Vajha ne csak földét tudják bámulni hazánknak:

Nemzete légyen erős 's tettei híre dicső.

3) Nyugotfelé néhány latin distichon, nem épen a' legszerencsésebb; végre a' délszaki oldalon Szászország koronája látszik az ország ezen devizével: Gott segne Sachsen. Örömmel értjük, hogy az ünnep nyilvános nyelve a' nemzeti volt, különösen az emlékkallító hazafi és gr. Serényi beszédek, mellyekkel a' fels. uralkodó házat 's azon jeles fejedelmet, kinek emlékeztére az ünnep

tartatott, élteték, magyarul zengettek; a' társalkodás azonban az ebéd felett, 's az énekek és versek, mellyek ez alkalomra készültek, vegyesen e' vidék valamennyi nyelvein folytak. Pompás tűzijátékkal végződött késő éjjel az ünnepély. Nevezetes ezen bár szerény emlékoszlop mind azon magasságnál, mellyen áll (több mint hét ezer láb a' Kriván csucsának emelkedése) 's mi legalább illy magasságon emléket sehol nem tudunk —) mind azon nehézségeknél fogva, mellyekkel annak felszállítása összekötve volt, 's miket csak az itélhet meg, ki e' roppant sziklatömeget nemesak látta, de arra felmenni próbát is tett. Eddig ugyan még ritka ember az, ki annak tetőpontjaig felhatott. Aug. 4. közel 80 ember állott rajta, és azon helyen, mellyre tavaly ugyanazon napon a' szász király felvergődött. Ezentul, reményelhetni, gyakoribbak lesznek hazánk ezen egyik legmagosabb csúcsának látogatói.

(Magyar Gazdasági Egyesület.) A' m. gazd. egyesület által jövő 1842 évre kiadott Mezei Naptár (Gazdasági kalendárium a' nép használatául) megjelent. Tartalma következő: I. Kalendáriumi tárgyak, u. m. 1) egyházi számlálás. 2) Változó ünnepek. 3) Négykantor. 4) Hold fényváltozásai. 5) Évszakok. 6) Fogyatkozások. II. Az év 12 hónapja, arany igazságok- és tanácsokkal kísérvé. III. Fels. uralkodó ausztriai ház élő tagjai. IV. Főm. magy. kir. udv. kancellaria. V. Nm. magyar kir. helyt. Tanács. VI. Főm. kir. hétszemélyű, és VII. Tek. kir. itélőtábla. VIII. Magyarország vármegyei és szabad kerületeinek tisztkarai. IX. A' magy. gazdasági egyesület 1840/ki munkálkodásának eredményei. X. Gazdasági ismeretek és tanácsok; jelesen 1) A' földművelés emelkedésének akadályai hazánkban, 's különösen azok, mellyeken magok a' falusi gazdák is segíthetnek. 2) A' trágyáról. 3) A' munka és az eke. 4) Borona és boronálás. 5) A' takarmány becse és rétmivelés. 6) Egy pár szó a' löheréről. 7) A' bükköny. 8) A' burgonya és luczerna, szükségben segítő két növény. 9) A' tehéntartás. 10) Allatkinzás. 11) Szeretjük a' gyümölcsöt, de fát nem ültetünk. XII. Kisdudovó-intézetekről. K. XII. Földleírás. Európa. Sz. XIII. Magyarok krónikája (folytatás) Árpád—Géza. XIV. Mulatságos történetek és példabeszédek magyarzatai. XV. Verskoszoru (eredeti népdalok.) 1) Szántó legény dala. 2) Dolgos leány. 3) Fonóházi dal. 4) Alföldi dal. — r. 5) Hadujoncz dal. Ormy. XVI. Közönséges vásárok Magyarországon. XVII. Borjazás idejét, kamatot, cselédbért, árendát, 's egyéb jövedelmet vagy költséget részletesen kimutató táblák: 's mind ezt Paprikás versek fejezik be. Az egész Naptár borítékkal együtt 10^{1/2} ivnyi, — 's a' gazdasági cikkek közbe nyomott rajzokkal világsítvák. Egyegy példány ára köve 's 1^{1/2} ivnyi tiszta írópapirossal átvonva ismét csak kétezüst garas. Kötetlen száza az aránylagos mennyiségű tiszta papirossal és 20% ráadással együtt csak 8 for. 48 kr. p. p. Ezek folytában a' t. törvényhatóságok 's urodalmak megbízottai szives tisztelettel kéretnek, hogy a' közeledő pesti jánosfóvételivásár alkalmakor rendelkezéseiket az egyesület titoknoki hivatalával tudatni 's megrendelt vagy rendelendő példányait elvitetni sziveskedjenek. Szabad legyen ezuttal ismételni az egyesület azon bizodalmas felszólítását, hogy ime vállalatot minden honi törvényhatóság, városi községek, urodalmak 's egyes ügybarátok körülményeikhez képest elősegíteni sziveskedjenek. Végül az illető könyvárus és költő uraknak, kik e' Naptár terjesztésében részt venni ohajtanak, ezennel ujra jelen tetik, mikép azok, kik a' titoknoki hivatalban több példányt vállalnak el, fáradozásaik jutalmául 20% ráadást nyerendnek; azonban példányokat köve v. kötetlen innen csak azon könyvárusok és kötők fognak kaphatni, kik olly szerkezetű törtévényt irnak alá, mellyben magokat lekötöztetik, hogy ezen Naptárt két ezüst garasban megszabott árán tul sem magok nem árulandják, sem megbízottaik által árul tatni nem engedendik, ellenkező esetre magokat akármely honi törvényhatóságnak alávetvén, az illető tisztviselőknak jogot tulajdonitnak, hogy a' nálok találatandó példányok, a' közpénztár javára tőlök nyomban elkoboztathassanak. Pesten, aug. 15kén, 1841. Kacskovics Lajos, magy. gazd. egyesületi titoknok.

(A' honoratorok szavazási ügyében.) A' Pesti Hirlap 32. száma jelenté, hogy Pestmegye a' Honoratoroknak tisztújítási alkalommal szavazati jogot engedvén, ez által csak tanúsítani akará, hogy a' megye Rdei jogrészteltetésre hajlandók 's hogy egy lépést akartak előre tenni 's egy lépéssel a' másikat mintegy előre készíteni. Igen is czélszerű lehet az a' maga idején 's helyén, de mihelyt tetleges lépéssel törvénybe ütközik, már úgy szavazati jogot egy vármegye sem oszthathat, mert a' megyék csak úgy, mint az egyes polgárok kötelesek a' törvényeket megtartani (sz. László király III: 15; Ulászló V: 1; ismét VI: 8 — Verböczy II: 5; 1556: 23.) — lám pedig számos törvényink által meghatározottat, hogy megyei tisztújításokon kik birhassanak szavazattal, nevezetesen Mátyás kir. III: 15. ismét V: 6. szabályul tétetett, hogy megyei tisztséget csupán csak nemesek viselhetnek „honorem comitatus nullus nisi nobilis tenere possit“ és több törvény által rendeltetett, hogy a' megyei tisztviselőket csak magok a' megyebeli nemesek választhatják, melly törvények így szólnak: Zsigmond király V: 6ik 's Sik; ismét VI: 8. 17. *Judicium in quolibet Comitatu eligantur ex nobilibus illius Comitatus, communiter omnibus nobilibus ejusdem Cottus concorditer visi* nemkülönbön Ulászló I: 34. *in quolibet Cottus nobiles provinciales eligant.* Ulászló V: 2. *Vice comitem comes Parochialis absque consensu et voluntate nobilium illius Cottus eligere nusquam valeat neque possit;* de vannak több törvényink is, mellyek szerint a' megyei tisztviselőket csak magok a' nemesek választhatják, 's a' vármegye gyűlése is mindenütt nemesi gyűlésnek neveztetik; nevezetesen Nagy Lajos 23 — 5ik László II: 4. Mátyás III: 28. ismét V: 10 — és VI: 8. 9. 64. Ulászló II: 24. ismét III: 15. §. 5. és V: 1. 2. — VII: 4 — továbbá 1536: 36. 1542: 5. 21. 38. — 1559: 43 — 1569: 11. Sőt a' gyűlés helyét sem tehetni másuvá a' nemesek megegyezése nélkül (1536: 37 — 1542.

37—1575: 2) Illy számos törvény sérelmével az érintett szavazati jogot egy megye sem változtathatja, sőt e' részben a' visszaéléseket is köteles elhárítani, 's a' Honoratiorok (Tisztesek) kiválasztása, osztályokra különözése alkotmányos hazánkban egyes megyék hatóságától nem is függhet 's egy megye sem húzhat oly választó-falat a' néposztály között, mely csupán csak önkényen, nem pedig törvényen alapulna; ha pedig józan haladás szelleme már e' részben is valamely változtatást kívánna, majd annak rendi szerint méltányolt okoknál fogva, az országgyűlés e' részben fenálló törvényinket változtathatja — hozhat oly törvényt, hogy minden szabad polgár, nemes, nemtelen egyenlő szavazattal birjon 's ugyanakkor a' választó nagy sokaság helyéről és rendezéséről is gondoskodni kell — lehet az is, hogy a' nép maga nem fogja választani a' tisztviselőket, hanem több v. kevésbé választót küld a' város vagy helység különböző nagyságához, vagy népességéhez 's adójához képest, 's minden szabad polgár az ő lakhelyén szavazandó a' választókra; hozhat az ország oly törvényt, hogy megyei tisztviselőkre csak azok szavazhassanak, kik 24 esztendősek, húzamos időtől fogva azon megyében lagnak, olvasni, írni tudnak 's a' megye köz szükségére évenként fizetnek 's a' t. — A' tisztválasztásokra nézve a' mivel nemzetek szüntelen változó szabályokkal vesződtek. Így p. o. Franciaországban a' nép nem maga választja a' képviselőket hanem csak választókat küld — 's a' követ ifjabb nem lehet 30 esztendősnél, a' pair 25 esztendő korában helyet foghat, de csak 30 esztendő korában van a' tanácskozásban szava. — Baváriában választó sem lehet, hanemha 24 esztendő 's legalább 10 forint adót fizet évenként. — A' hannoverai királyságban az alsó házban minden tagnak legalább 25 esztendőnek és bizonyos jövedelmének kell lennie. — A' württembergi királyságban a' birtokra nincs semmi tekintet a' követválasztásban; — a' badeni nagy-hrségben minden szabad polgár részt vehet a' követválasztásban, de követ csak az lehet, kinek tíz ezer forint tőkepénze vagy értéke van, mellytől évenként egyszersmind adózik. A' hasznai nagyhrségben az alsó rendű nemesség maga választ képviselőket, a' községek pedig választókat neveznek, 's ezek választják képviselőiket; Hollandiában az alsóház követeinek legalább is 30 esztendőseknek kell lenni. — Svédországban és Norvégiában az országgyűlésnek 4ik szakaszát a' földművesek teszik. Északamerikában csak ott-lakost, legalább is kilencz évig volt polgárt 's 30 esztendősen felül levőt választhatni senatornak. Magyar hazánkban a' megyei tisztviselők világos törvényink szerint több századtól fogva egyedül a' megyei nemesek által választatnak. Hazánkban vármegyei tisztújításkor többször hallám azon okoskodást, hogy mivel némely honoratiorok a' megyei nemességet illető terhek viselésiben osztályosak, ennél fogva őket kelljen érteni a' törvény ezen kifejezése alatt 1715: 8 — 1741: 63 §. 3 „*mobiles et omnes illi, quos sub nomenclatione hac lex complectitur, personliter insurgere suaque resp. banderia producere tenentur*“ holott nem igaz, hogy subsidiumot és honorariumot csupán csak nemesek tartoznának fizetni, mert azt törvényink szerint fizette minden lakos és tartozik fizetni most is — tehát azon törvények által azok értetnek, kik fekvő birtokaiktól a' felkelő sereghez katonát állítani köteleztettek Ulászló III: 15. 1523: 42. 1543: 36 — 1662: 5 §. 4 és így még azért hogy a' Honoratiorok subsidiumot fizetni kötelesek, épen nem következik, hogy tisztválasztáskor szavazattal is birhassanak; mert subsidiumot porták szerint a' jobbágyok is csak úgy fizettek mint a' honoratiorok 1554: 4; 1557: 3; 1595: 3. 'sat. és így világos törvényink ellen a' megyei tisztválasztásokon valamint a' jobbágyoknak úgy honoratioroknak sem lehet szavazatjuk. Sok vitakozás volt már a' felett is: ha vajjon a' lelkészek és káplánok, kik t. i. nem született nemesek, tisztújításokon szavazhatnak? — láthatjuk törvényinkből, hogy ők a' fejadótól, katonai számlásolástól, a' réven és vámon való fizetéstől felmentettek; de nemeseknek soha sem ismértettek; mert az ország nemeseit egyedül maga a' koronás kir. teheti. A' praelatusokat meg kell különböztetni. Kik értetnek ezen nevezett alatt? világosan kitetszik 1715: 16 cikkely ezen szavaiból: „*Status Praelatorum, quo nomine ii duntaxat, qui ex Regia Collatione actualia et provisa beneficia obtinent, intelliguntur.*“ A' praelatusok és az ekklesiák igazgatói, ugymint az érsekek, püspökök, prépostok, apátok, tiszteletbeli püspökök nemesi szabadsággal élőknek ösmertetnek el Verböczi II: 49. 1662: 5. 1681: 46. A' praelatusokat világos törvényink szerint apostoli királyunk nevezi ki (Ulászló IV: 32 — ismét VII: 24 — 1550: 18.) melly kinevezés által rangot nyernek és a' 1608: 1. tartalma szerint a' diaetán is szavazattal birnak, de a' rendes lelkészek nem alkalmazhatják magokra ezen címet *Ecclesiarum rectores*, mert Ulászló VII: 51 cikkelyéből világosan kitetszik, hogy *ecclesiarum rectores* címet csak azok viselhetnek, kik egész papi megyét 's több lelkészt kormányoznak; a' kanonokok sem tartoznak a' praelatusok közé *) mert a' törvény így szól Mátyás király VI: 10. *Canonici tenentur in manibus Praelati vel vicarii sui juramentum deponere.* A' plebánusokra és káplánokra adó is vettett jövedelmekhez képest 1537: 17. 1543: 16. és az egyházi személyek törvényinkben mindig külön említetnek, külön ismét a' nemesek 1538: 10 — 1543: 5. 's 6. 1595: 27. 1635: 46 — 1647: 57 — továbbá a' plebánusok és más valláson levő lelkészek 1595: 12 cikkely szerint egyformán taxáltattak; meghatározott törvény által az is Ulászló VII: 24, hogy az érsekek püspökök csak épen nemesi származásuk lehetnek. Jézuiták mint birtokosok a' gyűlésben széket foghattak, és szavazattal birtak 1723: 73. de csak addig élhettek ezen joggal, miglen fekvő jószágait birták; úgy több szerzetes rend is volt, mellyeknek a' gyűlésekben sem hely sem szavazat nem engedtetett 1715: 102 — 1741: 65 — 1765: 42 — már pedig a' rendes lelk. és káplánok csak úgy mint a' szerzetesek egyházi szolgáltnak tekintetnek, 's a' sz. Bibliában meg van írva Péter 1. 5: 2ik *ti egyházi szolgák legeltessétek az istennek seregét melly a' ti gondviseléstek alatt vagyon.* — Ezt rövidebben így értem a' felhozott törvények ér-

telme szerint, a' lelkészek és káplánok ha csak nem született nemesek, a' megyei gyűléseken és tisztújításokon szavazattal nem birhatnak — illy értelemben szólottam e' tárgyban közgyűlésünkön 's ezen értelemben vagyok most is. Ré-ső-Ensel Sándor pestmegyei táblabíró.

Veszprém RRei aug. 2kén főispáni elnöklet alatt tartott közgyűlésekre rendkívüli számmal gyűltek össze. Okozta ezeket ez utaltszolgabíráink számának mint irtuk a' mezei rendőri törvények sikeresithetése tekintetéből a' nm. m. kir. h. tanács által is megengedett 3mal leendő szaporitása. Az elnök főispán békere 's kölcsönös bizalomra intő velős szózata 's hosszabb vitatás után arról: választandó é a' 3 uj sz. bíró — vagy egyenesen ő excaja által kinevezendő? első alispán kérte a' főispánt: adna elő oly módot, melly az őt illető kinevezési gyakorlattal, joggal 's a' KK. sérthetetlen választási szabadságával megférne 's mint középút ostromolhatatlan lenne. Az elnök főispán tehát jövő tisztújításig elődei által is mindig föntartott kinevezési jogával élve, meghallgatván már előbb minden ajánlást valamint folyamodásokat is: a' pápai járáshoz Hunkár Sándor, a' veszprémihez Sárny László, a' devecserihez Koller Ignác urakat nevezé, 's a' kinevezettek hitoket letették. Ezután egy bíró a' KK. és RR. választási szent jogainak csorbithatását is kizáróan óvasul jegyzőkönyvbe kívánta vezetetni, hogy e' kinevezések a' KK. és RR. megegyezésével történtek, a' főjegyző pártolá ez ovást 's a' leiratban meg nem engedett eskütti hivatal betöltésére kérte a' RR. figyelmét. Egy tb. csupán a' veszprémi járáshoz kinevezett uj albiró elé szabott kötelességet, hogy t. i. a' járásban lakni tartozzék, mind a' 3 uj albiróra kiterjesztetni kívánta, mi meg is történt. B. felirást javasolt az esküttekért, első alispán ur becsületbeli kért kinevezettni. Egy tb. különbséget lát a' sz. bírák mezei rendőrködése és egyéb hivatalos foglalkozásaik közt, mert az elsőhöz esküttek nem szükségesek, ezért nem említi a' törvény és a' leirat is azokat, egyéb foglalkozásaikban vegyének az uj sz. bírák magok mellé tisz. eskütteket. Most a' járásek felosztása jöve szőnyegre, minden bíró öszszejevetelével pontosabban eszközendő elosztás végett 's a' jelentés visszaadott a' vele foglalkozott küldöttségnek. — Szepes megye pecsétje köriratának magyarra való oztatását jelentő, Pestmegye takarékpénztár felállítását ajánló levelek tudomásul szolgáltak. Bereg megye selyemnyésztésre ösztönző — felszólítására Fehér vármegyehez iratni határozott: hogy részéről is kinevezendő küldöttséggel vegyes tanácskozásban nyujtsen kezét ezen érdekes honi iparág — minél czélszerűbb ápolásához. Sopron megye az ausztriai és orosz udvarok közt között dunai szerződés iránt, országgyűlésileg teendő fölterjesztés pártolására felhívólevele — az országgyűlési utasítást készítő választmányának kiadni rendeltetett. Ezután többek surgető előterjesztéseikre fölvetett a' katonajoncz-állításkor elkövetett visszaélések megvizsgálására kiküldött választmányak, bár még teljesen be nem végzett munkálata. Több órahosszant foglalá el az eddig Spontra terjedt jegyzőkönyv a' RR. osztatlan figyelmét 's a' népszárlásról terhesen gyanúsított sebész és várnagy' vádjai felszámolása, mellyek közt vagynak jelesül: a' besorozásra Veszprémbe öszszetoltott több falubeli előjáróktól, megvizsgáltatásuk minél előbbi eszközése föltétele alatt egyes parasztoktól fiaiknak alkalmatlanokká leendő nyilvánításaért felvett sommak, öltöztető-és nyirópénz czime alatti taksálások, egy többször alkalmatlannak nyilvánított ujoncznak csimbókja 's pofaszakála nélküli ujjabb megjelentével jónak találtatása, két egyenként alkalmatlannak nyilvánított cigányoknak egy ujonczban beszámítása 's t. — igazságos harag-kitörésekre szoszant a' RR. emberszerető keblét. Egy igen jeles előadás: emberszeretettel szoros kapcsolatban szigorú igazságszolgáltatást, rosszaló és az actio mineműségét közgyűlésileg meghatározó ítéletkimondást, a' nyomozás 5 hónapra terjedését 's ennek mint szinte az állításkor be nem fejezését sokalva, a' büntettek 's következményeik roppant voltát, hathatósan surgetett. A' KK. és RR. bár a' küldöttségi jegyzőkönyv után felolvasott mentő válasz több pontot a' vádakból önként megvalván — némely visszafizetéseket már is teljesítetteknek mond 's több érdemes tisztviselő alaptalan gyanúsításával foglalkozván — hiteles próbákka! czafolat helyett figyelemre méltatlan 's inkább a' vádlottakat terheli; okavodtak még is a' vétkesek elitélésétől; azonban hivatalaik és fizetéseiktől őket felüggesztve — a' várnagy vagyonára zárt és helyére tüstint más léptetni rendelve pörbe fogatni határozta. A' nyomozó választmány tollnokának Kolosváry József b. aljegyzőnek e' vesződséges munkálattal közben kintutott buzgalma méltányoltatott, a' tisztviselők közül csak két eskütt ellen levén némely alapos vád felhozva, ezek ellen vizsgálat rendelettet, meghagyatván egyébként a' többi alaptalanul vádolt, és a' RR. előtt előszóval tett feleleteik következesiben teljesen gyanutlanoknak nyilatkozottat fő és alszolgabíró és nyomozó választmányi tag tb. uraknak válaszuk írásban benyujtása, ez utólsót innen kivéven a' magán-kereset utja különben is fenmaradván. Továbbá egy szivreható előadás következtében, hol hajborzasztó közülményeket hallottunk földalatti ember-társaink nyomorairól, kik — bár törvényszék utáni középszámuk 100 — 's letartóztatásuk helye már magában kizárja egészségök fenállhatását, még kórházuktól is megfosztattak, hogy a' várnagynak egygyel több szobája legyen! — két rendbeli vasban az utcán keresztül a' rabok által húzott lajtokkal vízfordás megszűntetését, — egészséges, czélszerűbb fogházak építését 's a' közhelyeken veretés eltörlesztését tárgyzó indítványok kerültek tárgyalás alá. Emlit továbbá egy jeles előadás, melly által ezen indítványok pártolásával — a' tárggyal kapcsolatban levő rég tervezett uj megyeház-építést is emlékeztetve idézvé, az ezen tárgyban megbízott küldöttség 12 év óta hallgatása érdemelt megrovásával, sikerült a' küldöttség tudósítása megtételére a' többség által jövő közgyűlést határidőül kiszabtatni, lelkesen czáfolya azon balítéletet, mintha a' megye tanács-teremének alapja foghely tartoznék lenni 's mintha ezen lánczözejnek a' törvényhatóság életet minden szakában keresztül kellene hatni, hogy a' rabozó hajduk is legesinosabb ruháikban rendbe állithassanak ki „fegyverre“ kiáltani, midőn megyénk háza főispán ő exját befogadni szerencsés, mintha ezek szerint Veszprém RR. is nem kaphatnának, bárhol is, czélszerű tömlöczök minél előbbi építéséhez — az uj megyeház felállítása költség-hiány miatt úgy is még sok évre bizonytalan levén. Határozattá lön a' közhelyeken veretésnek lehetőségig kerülésére szólítani fel a' törv. székét 's a' megye kertjeinek a' megyeház vízzel ellátása föltétele alatt hasznó bérbe bocsátása. Pest vármegye kisdedovókat pártoltni felszólító levele következtében a' tárggyal vélemény adandó küldöttség neveztetett ki. Egy középkori porlepte czopfszagu vélemény is nyilatkozott e' tárgyban — a' sok viláosság veszedelmességére figyelmeztetvén, a' kisdedeket inkább a' viláosságától öni kérte. Hangos kacaj kísérte többszörös „*cl-jen*“ és a' kérdés: „*ki vagy te ki a' setét századok lefordított fákláját emelgeted*“ elég imputatúra méltatá e' földalóli szózatot. Azon indítványra, hogy az épen említett és hasonfajú küldöttségekhez nemcsak táblabírák, de érdemök szerint egyebek habár fiatalok is — neveztetnének — rövid vita után az elnöki kinevezésjog, melly mindig a' körülmények és tárgyalandó ügy fontolóra vételével használandó — e' tekintetben korlátozhatatlannak nyilvánítottat.

N. Kálló nyárutó 7kén: Zabolos megye nyárutó 5kén 's folytatva nemzeti jogot gyakorló mintegy 3000 nemesség jelenlétében tartott közgyűlést — semmi más fegyver erkölcsieken kívül az egymástól különböző véleményűek által eszközül nem használtatván — a' választók élénk részvéte mellett békés folyam 's kitünő csend jellemzé, 's az ekkép választott tisztikar személyzete

*) Hogyan? hisz ezeket is ő fels. apost. királyunk nevezi ki 's actualia et provisa beneficia ex regia collatione obtinent. A' szerk.

köv.: első alispán Zoltán János, 2dik Elek Mihály, főjegyző Eröss Lajos; első alj.: Bay Ferencz, 2dik Kiss Mihály; fő ügyvéd Somossy Ignác, alügyészek: Pethő Sámuel, Kelemen Gabor 's Uray Tamás; hadi főadószedő Kállay Miklós, házi Mikecz Ferencz; számvevő Vay Károly; levéltárnok: Ferenczy Lajos, pertárnok: Diószeghy József, kiadó: Tatár Antal; főorvosok Poson János és Konstantin Mihály; várnagy: Molnár Gergely. Földmérők, sebészek és bábák továbbra is meghagyattak. Kisvárdai járás főszolgabírája Jármy József, alszolgabírák: Irinyi István, Péczely Pál 's Füzesezy Lőrincz, aladószedő: Kovács Ferencz; esküdtek: Kastal István, Becske Lajos 's Király József; tiszteletbeli a' 4dik rendőri szolgabíró mellett rendszerint munkálkodandó kijelölt eskütt: Lövey Antal; batorsági biztos: Farkas Károly. Nádudvari járásbeli főszolgabíró Leszkay Ferencz; alszolgabírák: Jánky Andor, Genesy Lajos és Nagy István; aladószedő: Rázsó Lajos; esküdtek: Vályi Károly, Szentmiklósy Ferencz, és Papp Antal, tiszteletbeli, a' 4dik szolgabíróhoz alkalmazott: Halassy Lajos; bāt. biztos: Szakácsy Mihály. Dadai járás főszolgabírája: Zoltán Mihály; alszolgabírák: Dézsy István, Bónis Károly, 's Kállay Ubul; aladószedő: Szepsy István, esküdtek: Mezösy Tamás, Nyitray Sámuel 's Vay Géza, tiszteletbeli a' 4dik szolgabíró mellett: Bodó Ferencz; bāt. biztos Laskay Péter, Bátori járás főszolgabíró Péchy László, alszolgabírák: Fejér József, Szabó Albert és Kausay Károly, aladószedő: Ujlaky István, esküdtek: Szilcz Ferencz, Baksay István és Szegedy Pál; tiszteletbeli a' 4dik szolgabíróhoz: Galgóczy Imre; bāt. biztos: Apagy József. Magtári biztosok: Kövér Miklós 's Homolky János. Választó nép sok volt, bár a' honoratiorok nem restauráltak, mert alkotmányos Rdeink azt a' törvény szellemével egyeztetetők nem találták, ámbar vannak keblek híven ápolók azon ohajtást: vajha mindenki alkotmányos joggal birjon saját biráját a' bizodalom utján választani meg! 'S mint említők, jó rend, és csend jellemzé gyülekezettünk, ámbar a' három év előtt 'szok 's erkölcsi érzet hathatós fegyverével kivivott, oltáru állított 's gyakorlatba is vett elv, miszerint független szabad akarat 's nem korteskedés legyen választó, felejtve lett, de mi csuda, hisz a' pártatlanság csak álomképzésg. Következő napi ülésben a' járásokénti 4dik szolgabírák mellé, kikkel a' tisztviselők száma szaporítását a' n. m. H. tanács a' mezei rendőri törvény következtiben esküdtek nélkül engedő meg, a' Rdek azon okból, mert szolgabírói hivatal eskütt nélkül törvény szerint nem érhetnek, a' nm. főispán által kinevezett tiszteletbeli esküttekből addig is, míglen fölterjesztés utján ismételt kérelmek teljes foganatát várnák, a' főispán ő exca ajánlatára említett Lövey Antal, Halassy Lajos, Bodó Ferencz és Galgóczy Imrét választották.

Rozgony, aug. 10kén. F. e. Junius 18kán 's köv. napjain tartott abauj-megyei közgyűlésből a' már említettek kivül említést érdemel még a' magyar gazdasági egyesület elnöke aláírásával f. e. mart. 13ról kelt levél felolvasása, melly valódi hazafui örömmel fogadtatván, mint egy hön ohajtott cél elérése, mellyhez a' vágyó szív nyugtalan kövte vala: ugy mondhatlan édes volt az öröm, közelítve látván a' megye Rdei a' szép kort, mellyre viradand a' hon e' zsenge intézet közremunkálása által. Forró kebellet említették az egyesület érdemei a' hazai földmívelés és ipar mezején létesítendő javítások által. — Abauj azon elvből indult vala ki, hogy a' t. egyesület törekvése épen az, melly tapasztalásnak közlése által a' honpolgári osztály azon részét, melly legszámossabb, t. i. a' természetkét igyekeztvén jölléte forrásaival és a' vagyonosságra elkerülhetlenül szükséges ismértekekkel közelebről megismértetni, a' haladó korszakban támadott más egyesületek közt a' legdicőbb utat tűző célul magának. 'S e' szempont miatt a' tek. egyesület további gyarapodásában tetteges részt is venni ohajtván, az egyesület által közrebozsított „Mezei Naptár“ című kalendáriumhoz a' helységek községeinek mind olesósága, mind köz haszna tekintetéből mind a' járások főszbiráinak hathatós buzdításuk által ajánlatni, mind erre minden hitvallásu lelkeseket is felszólítani; a' „Magyar gazda, Müipar és Okszerü kalaüz“ című folyóirat megszerzésére a' helységek, 's főleg a' megyei vagyonosb mezővárosokat serkentetni rendeli, 2ik aljegyző Szentimrey György urra bizatván, hogy az alapítvány- és részvényiveket 's a' folyóirat számára nyomtatott előzetési jegyzékete a' járások főszbirái által felszólítandó uraságokkal közölve, aláírásra minél több tagot birni ügyekezék. A' juniusi gyűlésfolyam alatt, e' célra említett aljegyző ur felszólítása következtiben 140 váltó forint gyűlt be, jelesül a' lelkes jászai prépost Richter Aloiz az első évre járandó két részvény-díj azonnal lefizette. — Kassán izraelita Adler Józef ékszerárus boltja (nagyutca, b. Luzsénszky házban) m. h. 28kán valahára kinyitott; a' zsidó aranyműves szerszámai is visszaadattak; mint előre jóslottam, a' tisztujítás után a' zsidók iránti gyűlölség is lassankint szünni kezd. — Részeinken a' többnyire nagyon silány aratás mindennütt vége felé jár, árpa és zab türhető, söt sok helyen jó, burgonya és káposzta szép reménnyel biztat, azonban az utólsót némelly helységben a' hernyó emészti, többekben pedig a' marha betegeskedik. Idők két nap óta ismét tiszta és meleggé változott. Klestinszky László.

Somogybul aug. 9én: Évnegyedes rendszerinti nagygyűlésünk f. h. 2án számosan egybesereglett közönség jelenlétében nyitattván meg, első alispán ur által mindenek előtt arrul értesített, hogy az egy részben megyénkben tannyázó dzsidás ezrednek szokott fegyvergyakorlás végett özszesereglése ez évben vármegyénkbe rendeltetett, mellyre nézve sebes posta által a' nm. H. tanácshoz fölírás határozatott, hogy tekintve az idei rendkívüli szárazságot, melly adózóinknak olly számos katonaság élelmiszerekkel ellátását majd lehetlenné teszi, megyénket e' tehertől fölmenteni méltóztassék. Alkalmilag az indítványoztatván, hogy miután némelly megyéknek a' mezei rendőri törvények célszerűbb foganatosítása tekintetéből a' szolgabírák szaporítása már megengedett, mit a' körülmények megyénkben szinte megkívánván, illető helyen teendő felírás által tehát részünkre is ez eszközöltetni javasoltatott, mások ellenben azon okból, hogy a' mezei rendőri vétségek elitélése gyakoribb eseteiben ugy is a' helyhatóságot (mellyet szükségkép kifej-

teni 's emelni kell, illetvén, de különben is az e' részbeni netalan történt háramaradások nem annyira a' szolgabírák számának, mint megyei rendszerünknek levén tulajdoníthatók, újabb terheket az adózóra róni nem látták szükségesnek annál inkább, minthogy a' megye egy középpontu szolgabíró és eskütt létesítése végett ugy is tett már lépéseket, ez alkalommal tehát szinte csak eziránt rendeltetett a' felírás ismételtetni. — A' közmunkáknak előbbi alkalommal történt számszerinti meghatározása tekintetéből, a' kezelés körüli vitatkozsakor ismét emelkedett néhány szó annak érdemét, mint jelenleg tárgyalás alatti részét ostromló; azonban ez, a' küldöttség javaslatában kifejtett 's nevezetes többség által ezennel is helyeslett okoknál fogva; valamint azon javasolt módosítás is, hogy a' megállapított napszámok ne a' jobbágytelkekre egyedül, hanem egyéb javakat is illetőleg bírák szerint rovassanak az adózókra, azon előterjesztett tekintetből, hogy miután ezen és egyéb adózási terheket majd egyedül lelkes és zsellér adózóink viselik, kik csekély kivétellel mindnyájan földmívelők 's élelmöket, valamint egyéb javaikat főleg telki tartozmányaikból ön szorgalmok 's iparkodásuk szerint teremtvén ki, nem volna igazságos mind addig, míg ez így áll, a' megállapított napszámokkal olly javakat különösen, mellyek hasonló tökébül a' szorgalomnak különbözőségei szerint erednek és folytonos adás 's vevésben keringnek, az egyébként is annyira megrótt 's hiányos dicázási rendszerre alapítani, szinte elmellőztetvén, a' küldöttségjavaslata elfogadtatott 's az egész f. e. nov. 10jén gyakorlatba hozatni rendeltetett — Az elemi nevelés tárgyában kiküldött választmány jelentése folytában, jövő országgyűlésre utasításul adatni határozatott, miszerint a' tanítóknak illő megszabott fizetése ugy biztosíttassék, hogy ahhoz a' földesuraságok is járulni köteleztessenek. — Rabjaink munkájának 's e' végre kiesinyben bár létesített posztógyárnak bérbe adását illető föltéteket élénkebben vitatván meg, a' kibérlés árverés utján határozatott eszközöltetni. A' nm. k. H. tanácsnak felsőbb meghagyásból a' nagyobb számban itélt testi büntetések korlátozását illető intézvényét, mint a' közohajtásnak a' szelidült emberiség és polgárisodás érdekében tett nyilvánítását a' megyei RR. hálás elisméréssel fogadták, ugy mindazáltal, hogy ezzel a' bírói törvényes függetlenség ne korlátoztassék. — Gömörmegyének az örökös és egy személyhez kötött polgári és egyházi hivatalok; — valamint Szathmárnak a' részek visszacsatoltatása eddigi halasztását illető tudósítása figyelemre méltattatván, az országos tárgyakkal foglalkozó küldöttségnek kellő tárgyalás 's teendő jelentés végett adatott ki — Az arató-és cséplőrészek meghatározása megyénkben már pár év óta hallgatással mellőztetvén, miután mégis az földözöttet föl, hogy ezen meghatározásra hivatalozólag csakugyan történtek többrendü szerződések, azért is az ebből származható bizonytalanság megelőzése végett közhírré tétetni rendeltetett, hogy a' megye az arató és cséplő-részeket jövőre megszabni nem fogja, hanem az a' felek kölcsönös egyezésére hagyatják. — A' lötenyésztes ügyében foglalkozó választmánytól mult gyűlési határozat folytában az eredvényrűli jelentés váratván, noha ez alkalommal is nevezett pénzmennyiség rendeltetett e' célra kifizettetni, mégis a' várt, és a' tetemes mennyiségű költségeket egyedül igazolható jelentés egészben nem adatott be; mi ez ügynek jó részét homályosítani nem kívánjuk, de csak gazdasági szempontból is, mellyet mellőzni itt sem kell, ugy tartjuk, nem helyeselhető, hogy az eredvény a' több és folyton e' célra már tett nagy mennyiségű kiadásokkal özszeszehasonlitani és így az ügy felett meggyőződéssel itélni a' megyének módja nem lehet. —

(**Ipar 's tözsérűgy.**) A' pozsony-nszombati vasuton juniusban Pozsonybul sz. Györgyre és Bazinba és vissza 5159 ember és 1922½ mázsa portéka szállított. A' bevétel 1031 ft. volt. Juliusban szállított 5335 ember és 8742½ mázsa portéka; bevétel 1939 ft. 21 kr.; — a' mult évi sept. 28tul szállított 25,132 ember és 25,742 mázsa portéka 5467 ft. 5 krnyi jövedelmét is ide számítva az özszes jövedelem 8437 ft. 36 kr-ra rug. —

(**Havasalföld.**) A' havasalföldi statustitoknok a' brailai eseményrűl körlevélben jelenti, mikép jul. 23kán Brailában egy házban mintegy 40 bolgár özszesgyülekeztvén midőn czéljokat tudakozák, azt felelék, hogy bajtársaiakat, kik 1200an vannak, várják 's azonnal Törökországba indulnak. Akkor hirdetvényt ragasztottak a' casino szegletére jelentvén, hogy Havasalföld ellen nincsenek ellenséges indulattal, de ha erőszakot használnak ellenük, akkor nagy szerencsétlenség történhetik. Más nap 200ra növekedett számok. A' kormány rögtöni szétoszlást parancsolt a' bolgároknak 's ha nem engednének, holtan vagy elevenen kézrekerítettésüket hagyta meg az illető ezredesnek. A' bolgárok csakugyan elhagyták a' házat és a' vesztégtézet felé mentek, de alig vonták ki lábokat a' városbul, azonnal lödözni kezdtek a' kisérő katonákra és hajdukra; erre elkezdődött a' viadal és 4 óraig tartott. A' győzödelem a' havasalföldi katonaságé lett, 5 bolgár meghalt, 9 sebet kapott, 17 elfogatott, sok a' Dunába fult, másnap a' vezér harminezad magával megadta magát. A' havasalföldi katonaság egy altisztet vesztett, 's két közlegény esett sebbe. A' csend Brailában teljesen visszaállott. —

Spanyolország.

(Meghatalmazás új kölcsönvétre. Ismételt erőszakoskodásuk az angoloknak.) Madrid, julius 29kén: „A' cortes a' kormány által kívánt 60 milliónyi real kölcsönvétele iránt megegyezett, zálogul a' só és bélyegár rendes jövedelmefog lekötött. A' tanács is hihetőleg helybenhagyja a' pénzügy ezen pillanatnyi javítását, mert pénz nélkül a' legjobb kormányzati rendszer sem tarthatja magát fön. A' spanyol parthajók legközelebb egy jobbadán dohánnyal 's különféle gyapotszövetekkel terhelt hajót foglaltak el, melly az angol kereskedőség tulajdona, 's ez alkalmat most nyílt föllépésre akarják Spanyolország ellen használni az angolok, mivel állításuk szerint a' kérdéses hajó már tul haladt azon vonalon, mellyben a' spanyol hatóságok jogosan letartóztathatták volna. Az angol követ az elfogott hajót visszaköveteli, 's egyszersmind a' spanyol hajókat is kiadatni kívánja, hogy az angol kormány őket Gibraltarban mint martalóczokat itélhesse el. A' cartagenai kormányzó vonakodik a' lefog-

37—1575: 2) Illy számos törvény sérelmével az érintett szavazati jogot egy megye sem változtathatja, sőt e' részben a' visszaéléseket is köteles elhárítani, 's a' Honoratiorok (Tisztesek) kiválasztása, osztályokra különözése alkotmányos hazánkban egyes megyék hatóságától nem is függhet 's egy megye sem húzhat oly választó-falat a' néposztály között, mely csupán csak önkényen, nem pedig törvényen alapulna; ha pedig józan haladás szelleme már e' részben is valamely változtatást kívánna, majd annak rendi szerint méltányolt okoknál fogva, az országgyűlés e' részben fenálló törvényinket változtathatja — hozhat oly törvényt, hogy minden szabad polgár, nemes, nemtelen egyenlő szavazattal birjon 's ugyanakkor a' választó nagy sokaság helyéről és rendezéséről is gondoskodni kell — lehet az is, hogy a' nép maga nem fogja választani a' tisztviselőket, hanem több v. kevésbé választót küld a' város vagy helység különböző nagyságához, vagy népességéhez 's adójához képest, 's minden szabad polgár az ő lakhelyén szavazand a' választókra; hozhat az ország oly törvényt, hogy megyei tisztviselőkre csak azok szavazhassanak, kik 24 esztendősek, húzamos időtől fogva azon megyében laknak, olvasni, írni tudnak 's a' megye köz szükségére évenként fizetnek 's a' t. — A' tisztválasztásokra nézve a' mivel nemzetek szüntelen változó szabályokkal vesződtek. Igy p. o. Franciaországban a' nép nem maga választja a' képviselőket hanem csak választókat küld — 's a' követ ifjabb nem lehet 30 esztendősnél, a' pair 25 esztendő korában helyet foghat, de csak 30 esztendő korában van a' tanácskozásban szava. — Baviáriában választó sem lehet, hanemha 24 esztendő 's legalább 10 forint adót fizet évenként. — A' hannoverai királyságban az alsó házban minden tagnak legalább 25 esztendősnél és bizonyos jövedelmének kell lennie. — A' württembergi királyságban a' birtokra nincs semmi tekintet a' követválasztásban; — a' badeni nagy-hűségben minden szabad polgár részt vehet a' követválasztásban, de követ csak az lehet, kinek tíz ezer forint tőképenze vagy értéke van, mellytől évenként egyszersmind adózik. A' hasiai nagyhűségben az alsó rendű nemesség maga választ képviselőket, a' községek pedig választókat neveznek, 's ezek választják képviselőiket; Hollandiában az alsóház követeinek legalább is 30 esztendősnél kell lenni. — Svédországban és Norvégiában az országgyűlésnek 4ik szakaszát a' földmivesek teszik. Északamerikában csak ott-lakost, legalább is kilencz évig volt polgárt 's 30 esztendősnél felül levőt választhatni senatornak. Magyar hazánkban a' megyei tisztviselők világos törvényink szerint több századtól fogva egyedül a' megyei nemesség által választatnak. Hazánkban vármegyei tisztújításkor többször hallám azon okoskodást, hogy mivel némely honoratiorok a' megyei nemességet illető terhek viselésében osztályosak, ennél fogva őket kelljen érteni a' törvény ezen kifejezése alatt 1715: 8 — 1741: 63 §. 3 „nobiles et omnes illi, quos sub nomenclatura hac lex complectitur, personaliter insurgere sive resp. banderia producere tenentur“ holott nem igaz, hogy subsidiumot és honorariumot csupán csak nemesség tartozniának fizetni, mert azt törvényink szerint fizette minden lakos és tartozik fizetni most is — tehát azon törvények által azok értetnek, kik fekvő birtokaiktól a' felkelő sereghez katonát állítani köteleztettek Ulászló III: 15. 1523: 42. 1543: 36 — 1662: 5 §. 4 és így még azért hogy a' Honoratiorok subsidiumot fizetni kötelesek, éppen nem következik, hogy tisztválasztáskor szavazattal is birhassanak; mert subsidiumot porták szerint a' jobbágyok is csak úgy fizettek mint a' honoratiorok 1554: 4; 1557: 3; 1595: 3. 'sat. és így világos törvényink ellen a' megyei tisztválasztásokon valamint a' jobbágyoknak úgy honoratioroknak sem lehet szavazatjuk. Sok vitakozás volt már a' felett is: ha vajjon a' lelkészek és káplánok, kik t. i. nem született nemesek, tisztújításokon szavazhatnak? — láthatjuk törvényinkből, hogy ok a' fejadótól, katonai szállításól, a' réven és vámon való fizetéstől felmentettek; de nemességnek soha sem ismértettek; mert az ország nemeseit egyedül maga a' koronás kir. teheti. A' praelatusokat meg kell különböztetni. Kik értetnek ezen nevezett alatt? világosan kiteszik 1715: 16 cikkely ezen szavaiból: „Status Praelatorum, quo nomine ii duntaxat, qui ex Regia Collatione actualia et provisa beneficia obtinent, intelliguntur.“ A' praelatusok és az ekklesiák igazgatói, ugymint az érsekek, püspökök, prépostok, apátok, tiszteletbeli püspökök nemesi szabadsággal élőknek ösmertetnek el Verböczy II: 49. 1662: 5. 1681: 46. A' praelatusokat világos törvényink szerint apostoli királyunk nevezi ki (Ulászló IV: 32 — ismét VII: 24 — 1550: 18.) melly kinevezés által rangot nyernek és az 1609: 1. tartalma szerint a' diaetán is szavazattal birnak, de a' rendes lelkészek nem alkalmazhatják magokra ezen címet *Ecclesiarum rectores*, mert Ulászló VII: 51 cikkelyéből világosan kiteszik, hogy *ecclesiarum rectores* címet csak azok viselhetnek, kik egész papi megyét 's több lelkészt kormányoznak; a' kanonokok sem tartoznak a' praelatusok közé *) mert a' törvény így szól Mátyás király VI: 10. Canonici tenentur in manibus Praelati vel vicarii sui iuramentum deponere. A' plebánusokra és káplánokra adó is vettettett jövedelmekhez képest 1537: 17. 1543: 16. és az egyházi személyek törvényinkben mindig külön említetnek, külön ismét a' nemesség 1538: 10 — 1543: 5. 's 6. 1595: 27. 1635: 46 — 1647: 57 — továbbá a' plebánusok és más valláson levő lelkészek 1595: 12 cikkely szerint egyformán taxáltattak; meghatározott törvény által az is Ulászló VII: 24, hogy az érsekek püspökök csak éppen nemesi származásuk lehetnek. Jézuiták mint birtokosok a' gyűlésben széket foghattak, és szavazattal birtak 1723: 73. de csak addig élhettek ezen joggal, miglen fekvő jószágait birták; úgy több szerzetes rend is volt, mellyeknek a' gyűlésekben sem hely sem szavazat nem engedtetett 1715: 102 — 1741: 65 — 1765: 42 — már pedig a' rendes lelk. és káplánok csak úgy mint a' szerzetesek egyházi szolgáltnak tekintetnek, 's a' sz. Bibliában meg van írva Péter 1. 5: 2ik *ti egyházi szolgálk legeltesétek az istennek seregét melly a' ti gondviseléstek alatt vagyon.* — Ezt rövidebben így értem a' felhozott törvények ér-

telme szerint, a' lelkészek és káplánok hacsak nem született nemesek, a' megyei gyűléseken és tisztújításokon szavazattal nem birhatnak — illy értelemben szólottam e' tárgyban közgyűlésünkön 's ezen értelemben vagyok most is. Ré-ső-Ensel Sándor pestmegei táblabíró.

Veszprém RRei aug. 2kén főispáni elnöklet alatt tartott közgyűlésökre rendkívüli számmal gyűltek össze. Okozta ezeket ez uttal szolgálóink számának mint irtuk a' mezei rendőri törvények sikeresithetése tekintetéből a' nm. m. kir. h. tanács által is megengedett 3mal leendő szaporitása. Az elnök főispán békére 's kölcsönös bizalomra intő velős szövege 's hosszabb vitatás után arról: választandó e' a' 3 uj sz. bíró — vagy egyenesen ő excja által kinevezendő? első alispán kérte a' főispánt: adna elő oly módot, melly az őt illető kinevezési gyakorlattal, joggal 's a' KK. sérthetetlen választási szabadságával megférne 's mint kö-zéput ostromolható lenne. Az elnök főispán tehát jövő tisztújításig elődeitől által is mindig föntartott kinevezési jogával élve, meghallgatván már előbb minden ajánlást valamint folyamodásokat is: a' pápai járáshoz Hunkár Sándor, a' veszprémihez Sárny László, a' deveserhez Koller Ignác urakat nevezé, 's a' kinevezettek hitoket letették. Ezután egy bíró a' KK. és RR. választási szent jogainak csorbíthatását is kizáróan óvástul jegyzőkönyvbe kívánta vezetetni, hogy e' kinevezések a' KK. és RR. megegyezésével történtek, a' főjegyző pártolá ez óvást 's a' leirásban meg nem engedett eskütti hivatal betöltésére kérte a' RR. figyelmét. Egy tb. csupán a' veszprémi járáshoz kinevezett uj albiró elé szabott köteleességet, hogy t. i. az járásában lakni tartozzék, mind a' 3 uj albiróra kiterjesztetni kívánta, mi meg is történt. B. felirást javasolt az esküttekért, első alispán ur becsületbeli kért kinevezeteni. Egy tb. különbséget lát a' sz. bírák mezei rendőrködése és egyéb hivatalos foglalkozásaik közt, mert az elsőhöz esküttek nem szükségesek, ezért nem említi a' törvényt és a' leirat is azokat, egyéb foglalkozásaikban vegyenek az uj sz. bírák magok mellé tiszt. eskütteket. Most a' járáshoz felosztása jöve szövegre, minden bíró összeszövetelével pontosabban eszközöndő elosztás végett 's a' jelentés visszaadatot a' vele foglalkozott küldöttségnek. — Szepes megye pécsetje köriratának magyarra való ozlatását jelenté, Pestmegei takarékpénztár felállítását ajánló leveleik tudomásul szolgáltak. Beregmegei helytemenyésztésre ösztönző — felszólításra Fehér vármegyéhez iratni határozottat: hogy részéről is kinevezendő küldöttséggel vegyes tanácskozásban nyujtsen kezét ezen érdekes honi iparág — minél duais szerződés iránt, országgyűlésileg teendő fölterjesztés pártolására felhívó levele — az országgyűlési utasítást készítő választmányának kiadni rendeltetett. Ezután többek surgető előterjesztéseikre fölvetett a' katonaujcz-állításkor elköve-tett visszaélések megvizsgálására kiküldött választmányának, bár még teljesen be nem végzett munkálata. Több órahosszant foglalá el ez eddig 6 Spontra terjedt jegyzőkönyv a' RR. ozlatlan figyelmét 's a' népszárlásról terhesen gyanusított sebész' és várnagy' vádjai felszámolása, mellyek közt vagynak jelesül: a' besorozásra Veszprémbe ösztetolt több falubeli előjáróktul, megvizgáltatásuk minélelőbbi eszközése föltétele iránt, egyes parasztoktól fiaiknak alkalmatlanokká leendő nyilvánításaért felvett summák, öltöztető-és nyirópénz czime alatt taksálások, egy több-ször alkalmatlannak nyilvánított ujcznak esimbóka 's pofaszakála nélküli ujjabb megjelentével jónak találtatása, két egyenként alkalmatlannak nyilvánított cigányoknak egy ujczban beszámítása 's t — igazságos harag-kitörésekre boszszantá a' RR. emberszerető keblét. Egy igen jeles előadás: emberszeretett szoros kapcsolatban szigorú igazságszolgáltatást, rosszaló és az actio mineműségét közgyűlésileg meghatározó itéletkimondást, a' nyomozás 5 hónapra terjedését 's ennek mint szinte az állítónak be nem fejezését sokalva, a' bünteték 's következményeik roppant voltát, hathatósan sürgetett. A' KK. és RR. bár a' küldöttség jegyzőkönyv után felolvasott mentő válasz több pontot a' vádakból önként megvallván — némely visszafizetéseket már is teljesítetteknek mond 's több érdemes tisztviselő alaptalan gyanusításával foglalkozván — hiteles próbakkal czáfolat helyett figyelemre méltatlan 's inkább a' vádlottakat terheli; ovakodtak még is a' vétkesek elítélésétől; azonban hivatalaik és fizetéseiktől őket felfüggesztve — a' várnagy vagyonaért zárt és helyére tüstint mást léptetni rendelve pörbe fogatni határozta. A' nyomozó választmány tollnokának Kolosváry József b. aljegyzőnek e' vesződséges munkát közben kitüntetett buzgalma méltányoltatott, a' tisztviselők közül csak két eskütt ellen levén némely alapos vád felhozva, ezek ellen vizsgálat rendeltetett, meghagyatván egyébként a' többi alaptalanul vádolt, és a' RR. előtt előszóval tett feleletük következtében teljesen gyanutlanoknak nyilatkozott a' és alszolgabíró és nyomozó választmányi tag tb. uraknak válaszuk irásban benyujtása, ez utolsót innen kivevén a' magán-kereset utja különben is fenmaradván. Továbbá egy sziverehető előadás következtében, hol hajborzasztó körülményeket hallottunk földalatti ember-társaink nyomorairól, kik — bár törvényszék utáni középszámuk 100 — 's letartóztatásuk helye már magában kizárja egészségök fenállhatását, még kórházuktól is megfosztattak, hogy a' várnagnak egygyel több szobája legyen! — két rendbe-li vasban az utcán keresztül a' rabok által húzott lajtókkal vízfordás megszüntetését, — egészséges, ezélszerűbb fogházak építtetését 's a' közhelyeken veretés el-törlesztését tárgyazó indítványok kerültek tárgyalás alá. Emlit továbbá egy jeles előadás, melly által ezen indítványok pártolásával — a' tárggyal kapcsolatban levő rég tervezett uj megyeház-építést is emlékeztette idézvé, az ezen tárgyban megbízott küldöttség 12 év óta hallgatása érdemelt megrovásával, sikerült a' küldöttség tudósítása megtételére a' többség által jövő közgyűlést határidőül kiszabni, lelkesen czáfolyva azon balítéletet, mintha a' megye tanács-teremének alapja foghely tartoznék lenni 's mintha ezen lánczözeinek a' törvényhatóság életet minden szakáiban keresztül kellene hatni, hogy a' rabzózó fajduk is legesimább ruháikban rend-be állíthatassanak ki „fegyverre“ kiáltani, midőn megyénk háza főispán ő exját befogadni szerencsés, mintha ezek szerint Veszprém RR. is nem kaphatnának, bárhol is, ezélszerű tömlöczök minélelőbbi építéséhez — az uj megyeház felállítása költ-ség-hiány miatt úgy is még sok évre bizonytalan levén. Határozattá lön a' közhelye-ken veretésnek lehetőségig kerülésére szólítani fel a' törv. széklet 's a' megye kertjeinek a' megyeház vízzel ellátása föltétele alatt hasznórbé becsátása. Pest vármegye kisdedovókat pártolati felszólító levele következtében a' tárggyrol véleményt adandó küldöttség nevezetett ki. Egy középkori porlepte czopfszágú véleményt is nyilatkozott e' tárgyban — a' sok viláosság veszedelmességére figyelmeztetvén, a' kisdedeket inkább a' viláosságától óni kérte. Hangos kaezaj kísérte többszörös „ci-jen“ és a' kérdés: „ki vagy te ki a' setét századok lefordított fáklóját emelgeted“ elég imputatúra méltaták e' földalóli szöveget. Azon indítványra, hogy az éppen említett és hasonfajú küldöttségekhez nemcsak táblabírák, de érdemök szerint egye-bek habár fiatalok is — nevezetnének — rövid vita után az elnöki kinevezésjog, melly mindig a' körülmények és tárgyalandó ügy fontolóra vételével használandó — e' tekintetben korlátozhatatlannak nyilványítottat.

N. Kálló nyárutó 7kén: Zabolcsmege nyárutó 5kén 's folytatva nemzeti jogot gyakorló mintegy 3000 nemesség jelenlétében tartott közgyűlést — semmi más fegyver erkölcsieken kívül az egymástól különböző véleményűek által eszközül nem használtatván — a' választók élénk részvéte mellett békés folyam 's kitünő esend jellemző, 's az ekkép választott tisztikar személyzete

*) Hogyan? hisz ezeket is ő fels. apost. királyunk nevezi ki 's actualia et provisa beneficia ex regia collatione obtinent. A' szerk.

köv.: első alispán Zoltán János, 2dik Elek Mihály, főjegyző Eröss Lajos; első alj.: Bay Ferencz, 2dik Kiss Mihály; fő ügyvéd Somossy Ignác, alügyészek: Pethő Sámuel, Kelemen Gábor 's Uray Tamás; hadi főadószedő Kállay Miklós, házi Mikecz Ferencz; számvető Vay Károly; levéltárnok: Ferenczy Lajos, pertárnok: Diószeghy József, kiadó: Tatár Antal; főorvosok Poson János és Konstantín Mihály; várnagy: Molnár Gergely. Földmérők, sebészek és bábák továbbra is meghagyattak. Kisvárdai járás főszolgabírája Jármay József, alszolgabírák: Irinyi István, Péczely Pál 's Füzesséry Lőrincz, aladószedő: Kovács Ferencz; esküdtek: Kastal István, Becske Lajos 's Király József; tiszteletbeli a' 4dik rendőri szolgabíró mellett rendszerint munkálkodandó kijelölt eskütt: Lövey Antal; bátorsági biztos: Farkas Károly. Nádudvari járásbeli főszolgabíró Leszkay Ferencz; alszolgabírák: Jánky Andor, Gencsy Lajos és Nagy István; aladószedő: Rázsó Lajos; esküdtek: Vályi Károly, Szentmiklósy Ferencz, és Papp Antal, tiszteletbeli, a' 4dik szolgabíróhoz alkalmazott: Halassy Lajos; báb. biztos: Szakácsy Mihály. Dadai járás főszolgabírája: Zoltán Mihály; alszolgabírák: Dézsy István, Bónis Károly, 's Kállay Ubul; aladószedő: Szepsy István, esküdtek: Mezösy Tamás, Nyitray Sámuel 's Vay Géjza, tiszteletbeli a' 4dik szolgabíró mellett: Bodó Ferencz; báb. biztos Laskay Péter, Bátori járás főszolgabíró Péchy László, alszolgabírák: Fejér József, Szabó Albert és Kausay Károly, aladószedő: Ujlaky István, esküdtek: Szilcz Ferencz, Baksay István és Szegedy Pál; tiszteletbeli a' 4dik szolgabíróhoz: Galgóczy Imre; báb. biztos: Apagyi József. Magtári biztosok: Kövér Miklós 's Homolkay János. Választó nép sok volt, bár a' honoratorok nem restauráltak, mert alkotványyszerű Rdeink azt a' törvény szellemivel egyeztetetőknek nem találták, ámbar vannak keblek híven ápolók azon ohajtást: vajha mindenki alkotványos joggal birjon saját biráját a' bizodalom utján választani meg! 'S mint említők, jó rend, és csend jellemző gyülekezetünket, ámbar a' három év előtt (szok 's erkölcsi érzet hathatós fegyverével kivívott, oltárul állított 's gyakorlatba is vett elv, miszerint független szabad akarat 's nem korteskedés legyen választó, felejtve lett, de mi esuda, hisz a' pártatlanság csak álomképzésges. Következő napi ülésben a' járásonkénti 4dik szolgabírák mellé, kikkell a' tisztviselők száma szaporíttatását a' n. m. H. tanács a' mezei rendőri törvény következtében esküdtek nélkül engedő meg, a' Rdek azon okból, mert szolgabírói hivatalteskütt nélkül törvény szerint nem érthetnek, a' nm. főispán által kinevezett tiszteletbeli esküttekből addig is, míglen fölterjesztés utján ismételt kérelmek teljes fogamatát várnak, a' főispán ő exca ajánlatára említett Lövey Antal, Halassy Lajos, Bodó Ferencz és Galgóczy Imrét választották.

Rozgony, aug. 10kén. F. e. junius 18kán 's köv. napjain tartott abauj-megyei közgyűlésből a' már említettek kivül említést érdemel még a' magyar gazdasági egyesület elnöke aláírásával f. e. mart. 13ról kelt levél felolvasása, mely valódi hazafiai örömmel fogadtatván, mint egy hön ohajtott cél elérése, melyhez a' vágyó szív nyugtalan költe vala: úgy mondhatlan édes volt az öröm, közelítve látván a' megye Rdei a' szép kort, melyre viradand a' hon e' zsenge intézet közremunkálása által. Forró kebellet említettek az egyesület érdemei a' hazai földmivelés és ipar mezején létesítendő javítások által. — Abauj azon elvből indult vala ki, hogy a' t. egyesület törekvése épen az, mely tapasztalásának közlése által a' honpolgári osztály azon részét, mely legszámossabb, t. i. a' természetkét igyekező jölléte forrásaival és a' vagyonosságra elkerülhetlenül szükséges ismértekekkel közelebbről megismertetni, a' haladó korszakban támadott más egyesületek közt a' legdicsebb utat tűző célul magának. 'S e' szempont miatt a' tek. egyesület további gyarapodásában tetleges részt is venni ohajtván, az egyesület által közrebocsátott „Mezei Naptár“ című kalendáriumhoz a' helységek községeknek mind olcsósága, mind köz haszna tekintetéből mind a' járások főszbiráinak hathatós buzdításuk által ajánlatni, mind erre minden hitvallásu lelkészeket is felszólítani; a' „Magyar gazda, Müipar és Okszerü kalauz“ című folyóirat megszerzésére a' helységek, 's főleg a' megyei vagyonosb mezővárosokat serkentetni rendeli, 2ik aljegyző Szentimrey György urra bizatván, hogy az alapítvány- és részvényiveket 's a' folyóirat számára nyomtatott előfizetési jegyzéketa' járások főszbirái által felszólítandó uraságokkal közölvén, aláírásra minél több tagot birni ügyekezék. A' juniusi gyűlésfolyam alatt, e' célra említett aljegyző ur felszólítása következtében 140 váltó forint gyűlt be, jelesül a' lelkes járszai prépost Richter Aloiz az első évre járandó két részvény-díj azonnal lefizette. — Kassán izraelita Adler Józef ékszerárus boljja (nagyutca, b. Luzsénszky házban) m. h. 28kán valahára kinyitott; a' zsidó aranyműves szerszámai is viszszaadattak; mint előre jóslottam, a' tisztujítás után a' zsidók iránti gyűlölség is lassankint szünni kezd. — Részeinken a' többnyire nagyon silány aratás mindentü vége felé jár, árpa és zab türhető, söt sok helyen jó, burgonya és káposzta szép reménnyel biztat, azonban az utólsót némely helységben a' hernyó emészti, többekben pedig a' marha betegeskedik. Idönk két nap óta ismét tiszta és meleggé változott. Klestinszky László.

Somogybul aug. 9én: Évnegyedes rendszerinti nagygyűlésünk f. h. 2án számosan egybesereglett közönség jelenlétében nyitvatván meg, első alispán ur által mindenek előtt arról értesített, hogy az egy részben megyénkben tanázó dzsídás ezrednek szokott fegyvergyakorlás végett özszesereglegése ez évben vá r m e g y é n k b e r e n d e l t e t t e t t, melyre nézve sebes posta által a' nm. H. tanácshoz felírás határozatott, hogy tekintve az idei rendkívüli szárazságot, mely adózóinknak olly számos katonaság élelmiszerekkel ellátását majd lehetetlenné teszi, megyénket e' tehertül fölmenteni méltóztassék. Alkalmilag az indítványoztatván, hogy miután némely megyéknek a' mezei rendőri törvények czélszerűbb fogamatossítása tekintetéből a' szolgabírák szaporítása már megengedtetett, mit a' körülmények megyénkben szinte megkívánván, illető helyen teendő felírás által tehát részünkre is ez eszközöltetni javasoltatott, mások ellenben azon okbul, hogy a' mezei rendőri vétségek eltilése gyakoribb eseteiben úgy is a' helyhatóságot (melyet szükségkép kifej-

teni 's emelni kell, illetvén, de különben is az e' részbeni netalán történt háramaradások nem annyira a' szolgabírák számának, mint megyei rendszerünknek levén tulajdoníthatók, újabb terheket az adózóra róni nem látták szükségesnek annál inkább, minthogy a' megye egy középponti szolgabíró és eskütt létesítése végett úgy is tett már lépéseket, ez alkalommal tehát szinte csak eziránt rendeltetett a' felírás ismételtetni. — A' közmunkáknak előbbi alkalommal történt számszerinti meghatározása tekintetéből, a' kezelés körüli vitatkozásokor ismét emelkedett néhány szó annak érdemét, mint jelenleg tárgyalás alatti részét ostromló; azonban ez, a' küldöttség javaslatában kifejtett 's nevezetes többség által ezennel is helyeslett okoknál fogva; valamint azon javasolt módosítás is, hogy a' megállapított napszámok ne a' jobbágytelkekre egyedül, hanem egyéb javakat is illetőleg bírák szerint rovassanak az adózókra, azon előterjesztett tekintetéből, hogy miután ezen és egyéb adózási terheket majd egyedül lelkes és zsellér adózóink viselik, kik csekély kivétellel mindnyájan földmivelők 's élelműket, valamint egyéb javaikat főleg telki tartozmányaikbul ön szorgalmok 's iparkodásuk szerint teremtvén ki, nem volna igazságos mind addig, míg ez így áll, a' megállapított napszámokkal olly javakat különösen, melyek hasonló tökébül a' szorgalomnak különbözőségei szerint erednek és folytonos adás 's vevésben keringnek, az egyébként is annyira megrótt 's hiányos dicázási rendszerre alapítani, szinte elmellőztetvén, a' küldöttségjavaslata elfogadtatott 's az egész f. e. nov. 1őjén gyakorlatba hozatni rendeltetett — Az elemi nevelés tárgyában kiküldött választmány jelentése folytatában, jövő országgyűlésre utasításul adatni határozatott, miszerint a' tanítóknak illőn megszabott fizetése úgy biztosíttassék, hogy ahhoz a' földesurak is járulni köteleztessenek. — Rabjaink munkájának 's e' végre kicsinyben bár létesített posztógyárnak bérbe adását illető föltételeket élénkebben vitatván meg, a' kibérlés árverésutján határozatott eszközöltetni. A' nm. k. H. tanácsnak felsőbb meghagyásbul a' nagyobb számban itélt testi büntetések korlátozását illető intézvényét, mint a' közohajtsának a' szelidült emberiség és polgárisodás érdekében tett nyilvánítását a' megyei RR. hálás elismeréssel fogadták, úgy mindazáltal, hogy ezzel a' bírói törvényes függetlenség ne korlátoztassék. — Gömörmegyének az örökös és egy személyhez kötött polgári és egyházi hivatalok; — valamint Szathmárnak a' részek viszácsatoltatása eddigi halasztását illető tudósítása figyelemre méltattatván, az országos tárgyakkal foglalkozó küldöttségnek kellő tárgyalás 's teendő jelentés végett adatott ki — Az arató-és cséplőrészek meghatározása megyénkben már pár év óta hallgatással mellőztetvén, miután mégis az földöztetett föl, hogy ezen meghatározásra hivatkozolag csakugyan történtek többrendű szerződések, azért is az ebből származható bizonytalanság megelőzése végett közhírré tétetni rendeltetett, hogy a' megye az arató és cséplő-részeket jövőre megszabni nem fogja, hanem az a' telek kölcsönös egyezésére hagyatik. — A' lötenyésztes ügyében foglalkozó választmánytól mult gyűlési határozat folytatában az eredvényrűli jelentés váratván, noha ez alkalommal is nevezett pénzmennyiség rendeltetett e' célra kifizettetni, mégis a' várt, és a' tetemes mennyiségű költségeket egyedül igazolható jelentés egzszenben nem adatott be; mi ez ügynek jó részét homályosítani nem kívánjuk, de csak gazdasági szempontbul is, melyet mellőzni itt sem kell, úgy tartjuk, nem helyeselhető, hogy az eredvényt a' több és folyton e' célra már tett nagy mennyiségű kiadásokkal özszezhasonlítani és így az ügy felett meggyőződéssel itélni a' megyének módja nem lehet. —

(Ipar 's tözsérűgy.) A' pozsony-nszombati vasuton juniusban Pozsonybul sz. Györgyre és Bazinba és vissza 5159 ember és 1922½ mázsa portéka szállítatott. A' bevétel 1031 ft. volt. Juliusban szállítatott 5335 ember és 8742½ mázsa portéka; bevétel 1939 ft. 21 kr.; — a' mult évi sept. 28tul szállított 25,132 ember és 25,742 mázsa portéka 5467 ft. 5 krnyi jövedelmét is ide számítva az özszes jövedelem 8437 ft. 36 kr-ra rug. —

Havasalföld. A' havasalföldi statustitoknok a' brailai eseményrűl körlevélben jelenti, mikép jul. 23kán Brailában egy házban mintegy 40 bolgár özszezyülekező midőn czéljokat tudakozák, azt felelék, hogy bajtársaiakat, kik 1200an vannak, várják 's azonnal Törökországba indulnak. Akkor hirdetvényt ragasztottak a' casino szegletére jelentvén, hogy Havasalföld ellen nincsenek ellenséges indulattal, de ha erőszakot használnak ellenök, akkor nagy szerencsétlenség történhetik. Más nap 200ra növekedett számok. A' kormány rögtöni szétoszlást parancsolt a' bolgároknak 's ha nem engednének, holtan vagy elevenen kézrekerítettésüket hagyta meg az illető ezredesnek. A' bolgárok csakugyan elhagyták a' házat és a' vesztégtézet felé mentek, de alig vonták ki lábokat a' városbul, azonnal lödözni kezdettek a' kisérő katonákra és hajdukra; erre elkezdődött a' viadal és 4 óraig tartott. A' győződelem a' havasalföldi katonaságé lett, 5 bolgár meghalt, 9 sebet kapott, 17 elfogatott, sok a' Dunába full, másnap a' vezér harminczad magával megadta magát. A' havasalföldi katonaság egy altisztet vesztett, 's két közlegény esett sebbe. A' esend Brailában teljesen visszaállott. —

Spanyolország.

(Meghatalmazás új kölcsönvétre. Ismételt erőszakoskodásuk az angoloknak.) Madrid, julius 29ikén: „A' cortes a' kormány által kívánt 60 milliónyi real kölcsönvétele iránt megegyezett, zálogul a' só és bélyegár réndes jövedelme fog lekötetni. A' tanács is hihetőleg helybenhagyja a' pénzügy ezen pillanatnyi javítását, mert pénz nélkül a' legjobb kormányzati rendszer sem tarthatja magát fön. A' spanyol parthajók legközelebb egy jobbadán dohánnyal 's különféle gyapotszövetekkel terhelt hajót foglaltak el, mely az angol kereskedőség tulajdona, 's ez alkalmat most nyílt föllépésre akarják Spanyolország ellen használni az angolok, mivel állításuk szerint a' kérdéses hajó már tul haladt azon vonalon, melyben a' spanyol hatóságok jogosan letartóztathatták volna. Az angol követ az elfogott hajót viszszaaköveteli, 's egyszermind a' spanyol hajósakat is kiadatni kívánja, hogy az angol kormány őket Gibraltarban mint martalózókat itélhesse el. A' cartagenai kormányzó vonakodik a' lefog-

lalt hajót kiadni, 's az angolok már mostan nyílt erőszakkal akarnak magoknak mindenkép elégtételt szerezni. Ez általános ingerültség annyira növekedik, hogy tökéletes kibékülés nem igen könnyen fog a két nemzet közt sikerülhetni. Cataloniában még sem állott egészen a nyugalom helyre, 's legközelebb néhány sardiniai gőzös is gyanuba jött, hogy csempezés miatt mutatkozik oly gyakran 's vigyázva a spanyol partvidéken. —

Anglia.

(O' Connell munkásb most mint valaha. Tory készültek. Elegg.) London, aug. 4ikén: „O' Connell oly buzgalommal folytatja az izgatást, 's oly rendkívül fáradhatlan munkásságot fejt ki, minőre ifjabb éveiből is alig emlékeznek. Legközelebb nyilatkozványt bocsátá közre Irland sérelmeiről és jogairól, mellyben tüzesen támogatja azon állítást, miszerint a világ teremtése óta egy nemzet sem volt oly annyira elnyomatva, mint Irland Anglia által. — Peel már tudatá Lefevre alsóházi elnökkel, hogy megválasztatását e' fontos hivatalra egész pártjával támogatni fogja, mit a' tulzó toryk igen kancsal szemmel tekintenek, mondván, hogy Peel a' köznép előtt bizonyosan hitelét fogja veszteni, ha radical gondolkozásu emberre bizandja ez igen fontos állomást az alsóházban. — A' királyné annyira idegenkedik Peeltől, hogy igen valószínűleg Aberdeent fogja ministerség-alakításra megbizni. — A' Times és Standard utóbbi időben többször nyilvánították, miszerint ezentul majd csak legszeplőlenebb erényü hölgyek fogják a' királynét környezhetni, mire a' M. Chronicle gúnyosan jegyzi meg, mikép Peel a' két házból erénybíró választmányt fog kinevezni, mellynek kötelessége lesz e' hó fehér szárnyu tory angyalnöket kiszemelni, kik nem szeretnek ugyan senkit, de nem is szerettetnek senki által. Az érintett lap sajnálkozva említi, hogy e' választmány sokat fog izzadni, mig illy hölgyekből a' királyné udvari kíséretét kiegészíthetendi. — Peel, látván, hogy tespedési ministerség Angliában már többé nem tarthatja fön magát, köpönyeget szeretne fordítani, világosan tüntetvén ki ez által, hogy csak minden áron minister akart lenni, 's most ő is a' whigek ösvényin készül haladni; gondosan kérdezősködék ugyanis pártjánál Peel: hogy vajjon nem lehetne e' mégis kissé módosítani a' gabonatörvényt, mire illy egyenes választ nyert: „Hisz ön és Stanley világosan bebizonyíták a' parlamentben, hogy a' gabonatörvény teljességgel nem oka az országban uralkodó nyomornak.“ Ebből már most átláthatja Peel, hogy nem épen könnyű azt ma feketének mondani, mit tegnap fehérnek állítottunk. — A' tőzsércsarnokban beszélük, hogy a' khinai császár Keschén mandarint megfojtatá, 's egy brit-indiai kereskedőhajó kapitányát lefejezteté. — A' Globe hosszú jegyzéket közöl, melly szerint a' toryk többsége 75re menend a' parlamentben. — Apróbb ministeri lapok igen lehetőknek hiszik, hogy a' kormány még egyszer fel fogja a' parlamentet oszlatni, mivel csupán kereskedési kérdés okozá minap a' tory többség bizalmatlansági nyilatkozatát, mellynek kártékony hatása aztán természetesen illy nagy többséget eszközle a' toryknak. A Standard azon meggyőződését nyilvánítja, miszerint a' királyné sokkal jobban ismeri hatalma korlátit, hogy sem illy lépéshez magas megegyezését adhatná. Tamworthi beszédjében orvoshoz hasonlítá magát Peel, mire a' Globe ezt jegyzi meg: „Mint látszik, Tamworthban nem azon szokás áll fön, hogy „nem kapsz tölem fizetést“, ha nem gyógyítasz meg, hanem az orvos így szól: „fizess előbb, 's aztán majd meggyógyítalak, ha az ur isten is úgy akarja.“ Valóban nem igen reményelhetünk gyógyulást oly orvosságtól, mit a' tamworthi orvos rendelend. Sikerülhetend ugyan neki betegét vonaglásokba hozni, 's ez által pillanatra mesterkélt erőt kölcsönzeni testének, mikép Sangrado tr tevé Gil Blasban kuruzsolásai által; de ha visszatér a' betegség, vagyis megújul, akkor a' következmények igen veszélyesek lehetnek.“ A' Sun ehez még ez elméncségezt esatolja: „A' tamworthi kuruzsoló. Uj czégérlap az alsóháznak. Főorvos Peel. Hic venditur Catharticum, Emeticum, Narcoticum. Et omne quod exit in um — praeter Remedium.“ —

(Parliamentnyitási határnap. Lapvélemény Krisztina királyné ellenmondásáról.) Russell az alsóházi minsterpárti követekhez illy köziratot intéze: Downingstreet, jul. 31ikén: Sir! Mivel parlament-nyitás után csütörtökön, aug. 19ikén az alsóház azonnal elnökválasztáshoz és legnagyobb fontosságú ügyek tárgyalásához fog, tehát bátorodom sürgetően kérni Önnek jelenletét azon napra. Russell.“ — A' Spectator tökéletesen jogszerűnek állítja Krisztina özvegy spanyol királyné kizáratását a' gyámságból, mivel nem született Spanyolországban, 's mivel a' király végintézete szerint csak addig tarthat jogot e' gyámságra, mig özvegy marad. Már pedig a' királyné vagy titkos neje Munoznak 's akkor ipso facto elveszté jogát a' gyámságra, vagy nem neje, 's ekkor erkölcsi kötelességből lagadá meg tőle a' gyámsági jogot a' cortes. 'sat. —

Franciaország.

(Lapviták a' toulousei események és juliusi ünnepek fölött.) A' kormány a' toulousei községtanácsot és nemzetörseget fölözlatván, az ellenzési lapok egyhangulag gyanusítják e' lépést, 's hevesül ótalmazzák e' két testületet. A' Courrier français igen vétkesnek tartja a' kormányt, mivel e' kis heveskedést azonnal nyílt zendülésnek bélyegzé. A' Gazette de France még tovább megyen, 's a' ministerséget vád alá kívánja vonatni ez alkotvány-elleni kicsapongása miatt. — Ledru-Rollin beszédjét politikai nyilatkozványnak tekintik a' radicalok. Az iskolák választmányt küldöttek e' „polgár“ megtiszteltetésire. Ledru-Rollin többi közt ezt válaszolá e' küldöttségnek: „Vannak az emberi társaságban pariák, 's én egész erőmet jogaik ótalmazására és sorsuk javítására fogom fordítani. Barátim! adjunk kezét egymásnak, 's cselekedjünk!“ A Siécle azt hiszi, hogy Ledru-Rollin nem fogja az elhunyt Garnier-Pagés helyét illőn betölthetni, ha nagyobb mérsékletet nem sajátít kifejezésének. — A' National a' Jour. des Débats azon vádjára, miszerint a' republicanusok a' juliusi zendülést megtagadják, ellenkező váddal lép föl azon esemény tisztátlan magasztalóji ellen, mondván, hogy azok, kik e' nemzeti zendülést most sajátjoknak igénylik, mindenkor titkos undorral viseltettek iránta. A' jul. zendület a' National szerint harcshózat volt a' külföld ellen, 's

főrevetése az 1815iki szerződésnek, és elégtétel Waterlooért, de koránsem a' jogok kérelmezése. A' kotvány létesült ugyan, de 100 ember közül 99 ennél többet kívánt, 's 30 évi elnyomatás után a' népfőnség csillagát akará ujonnan üdvözleni. A' Jour. des Débats ezt mondja: „Az 1830ban győzött elv minden polgárisult társaságnak alapeszméje, melly a' törvény korlátlan felsőségéből áll.“ De mi a' törvény? A' közakarát kifejezése. 'S hol van ez elv illőn alkalmazva? Franciaországban bizonyára nincs, hol a' közakarát megvetésével sokan még kérkedni merészlenek.

(A' toulousei elégtelenség komoly szint ölt. Ledru-Rollin vádállapotban. Elegg.) Paris, aug. 6ikán: „Duval biztos rendszabályit a' toulousei ügyben országszerte határozottan roszeják. A' szabadelmű lapok Franciaország szabadságát hirdetik veszélyeztetettnek e' kormányrendszabályok által, 's a' toulousei „Emancipation“ a' hatóság fölözlatását egyenesen legjogtalanabb statuscapásnak bélyegzi. A' kormány nem csekély aggálllyal látja e' mozgalmakat, 's nagy hadierőt fejt ki Toulouseban és környékén, sőt mondják, hogy legközelebb ostromállapotba helyezendi a' várost. Az uj ideigl. helyhatóság ki nevezésekor a' hivataluktól megfosztott hatósági tisztviselők hathatós ellenmondást intéztek ezen királyi parancs ellen, 's azért hivatalostályukból csak elfogatással fenyegetőzés után távoztak el. Az ingerültség legmagasb polczra hágott, 's a' tanácsházat folyvást kemény föltéssel ellátott 200 katoná örzi. — Az angersi kir. törvényszék határozata következtében Ledru-Rollin minapi beszédje miatt vádállapotba helyeztetett. A' Gazette de France doctrinair csodaszülöttnék nevezi e' tettet. — Az algiri mórok levelet intéztek Lajos Fülöphez, mellyben elibe számlálják „a' francia polgárosítás jótéit“, mikben eddig a' francziák megjelenése által részesültek 's kéri őt: szünjék meg hazájokat e' jótétekkel ostromlani. Több országot lerontatásaért járó kárpótlásukat követelik, mit már 8 év óta hiában sürgetnek, és panaszkodva említik, miszerint „polgárisodási“ műtétökben bakóikkal fő szerepet játszanak a' francziák 's végre a' számtalan elkoboztatási rendelvényt valahára megszüntetni kéri. „Kézművesink elszegényültek — szől többi közt a' levél — kereskedésünk megsemmisült, 's mi csak az által élünk még, hogy tulajdon husunkat eszszük és saját vérünket iszszuk. Hasonlítunk a' sóhoz, mellyet vízbe dobtak.“ —

(Ingerültség Ledru-Rollin megpöröltetése miatt.) Majd valamennyi lap egyhangulag leghatározottabban gáncsolja a' kormány azon határozatát, miszerint ez a' választók előtt mondott beszédje miatt Ledru-Rollint vád alá fogatá. Soha nem történt még eddig illy botrány a' ministeri rendszer gáncsolása miatt oly beszéddel, melly a' választók testülete előtt mondatott. A' Siécle ezzel zárja gáncsait: „Nemzeti őrség, hatóságok, eskütszék, szóval minden, mi Franciaországban az alkotványos törvények erejéből áll fön, minden, mi az ország lelkéből származik, rövid idő mulva összeütkezésbe leend jöni kénytelen e' pedans ministerséggel, melly mindenütt csak hatalmát akarja kitüntetni, 's nem gondolja meg, hogy a' közvéleményen kívül nincs egyéb állandó erő e' világon.“ —

Görögország.

(Maurocordatos nyilatkozványa) Maurocordatos jul. 8kán a' görög miniszterség hivatalba léptekor nyilatkozványt bocsátott a' görög királyság kormányzójához, mellyben ajánlja nekik, hogy alattvalójik iránt részrehajlatlanok legyenek, és a' törvény szigorú megtartására példát magok adjanak 's hozzá teszi, hogy a' kormánynak különösen szíven fog fekünni az intézvények szabad működésének ótalmazása, miszerint a' polgárok hivatalosak a' kormányzásban részesülésre; ő azért akarja hogy a' tartományi és közönségi választás feletti ellenörködés békés 's engesztelő legyen, 's az a' nép erkölcsi és szellemi kifejlődését hathatósan mozdítsa elő.

Külföldi elegyhír.

Hamburgi hír szerint a' londoni titkos tanács parancsa következtében a' Duna kikötőjiből Galaczig induló ausztriai hajók az ottani föld minden terményit azon adófizetés mellett vihetik Angliába és Irlandba, mellyet az angol hajóktul vesznek. — Berlinben az utánnomás iránti hiányos törvény javításán dolgoznak. — Ivent, kit a' pápa a' kölni megye helytartójává nevezett ki, a' porosz király nem erősíti ugyan meg, de azért a' kormány eljárásában nem fogja akadályozni. —

Beyruti levél szerint jul. 14rül a' hegyekben minden nemzetség fegyvert fogott; minden adót, fizetést megtagadtak, sőt a' portátul 300ezer tallért követelnek mult évben tett szolgálatjokért. A' török csapatok meg fogják támadni a' hegyi lakosokat, és mint beszélük, az angolok is segítségökre lesznek. — Alexandriában mult évi dec. közepérül jun. végeig 1485. személy esett dögvészbe, kik közül 324. meggyógyult, 62. gyógyuló-félben van, a' többi pedig meghalt. — A' portugáli királynét elismerte a' porosz király 's úgy hiszik, hogy példáját a' többi udvar is követendi; a' szent székkal is nem sokára egészen kiegyenlítik a' bajt. Ennek ugyan az ellenzés nem nagyon örül, és azt mondja, hogy az éjszaki hatalmak barátsága nagyon drágán van megvéve 's a' t.

Alexandriai levél szerint Törökországban egy hatalmas párt létezik, melly naprul napra erősbül és Said bey küldetésével is összefüggésben van. Ezen párt célja a' szultán halála után egy zöld galyat oltani M. Ali személyében az ozman fonnyadó ágba, még pedig először palotanagy (major domus) képiben. Ebben mint gyanítják már titkon a' török nagyok többsége, egész Anatólia 's maga Abdulmedzsid is megegyezett. Innen magyarázhatni a' hirtelen jó egyetértést a' szultán és Ali között. Így nem esuda, hogy a' szultán 15—20ezer albániait fogadni engedé meg Alinak a' hedzsasi táborozásra. — Az orosz czár főlebb emelte a' bélyegadót, 's ezután a' közép vagy magasb helyekre, vagy bizonyos rangu személyekhez intézendő folyamodást bélyegzett papirosra kell írni 's a' bélyegtaksa kétszer-annyi mint ezelőtt volt, azaz 30rul 60 kopek ezüstre van emelve. A' külföldiek tartózkodási jegyeikért ezelőtt fizettek 15 kopek ezüst bélyegtaksát, ezután fizetnek k t ezüst rubelt. —

Edunavizálás aug. 17kén: 5' 9" 0" a' zerus felett.